

ἐν ἄρτιον καὶ πλήρες ἐπιστημονικὸν σύγγραμμα. Εἰς 1131 σελίδας περιλαμβάνει τὴν ἀπέραντον ὕλην τῆς Εἰδικῆς Νοσολογίας. Ὑπάρχουν πολύτομα συγγράμματα Εἰδικῆς Νοσολογίας, εἶναι τὰ «Handbücher» τῶν Γερμανῶν. Τοιαῦτα βιβλία γράφονται ἀπὸ πολλοὺς συγγραφεῖς καὶ περιλαμβάνουν πολλὰς λεπτομερείας, ἔξυπηρετοῦν δὲ τοὺς μελετητὰς εἰδικῶν ἐπιστημονικῶν θεμάτων. Ὁ φοιτητὴς τῆς Ἰατρικῆς καὶ ὁ ἰατρὸς ἔχουν ἀνάγκην συγγράμματος, τὸ ὁποῖον κατὰ τρόπον σαφῆ νὰ περιλαμβάνη τὰ σήμερον ἰσχύοντα ἐν τῇ ἐπιστήμῃ ἄνευ μακρῶν συζητήσεων περὶ διασταμένων γνωμῶν. Τοιοῦτον εἶναι τὸ μετὰ χειρὸς βιβλίον· περιλαμβάνει τὰ ἑξῆς κεφάλαια: λοιμῶδεις νόσοι, νόσοι τοῦ ἀναπνευστικοῦ συστήματος, νόσοι τοῦ κυκλοφορικοῦ συστήματος, νόσοι τῶν νεφρῶν, νόσοι τοῦ αἵματος, νόσοι τοῦ πεπτικοῦ συστήματος, νόσοι τῶν ἐνδοκρινῶν ἀδένων, νόσοι τῶν ἀρθρώσεων.

Τὸ βιβλίον διακρίνει σαφήνεια καὶ ἐπιστημονικὴ κρίσις. Ἐγράφη εἰς τὴν γλῶσσαν ἐκείνην εἰς τὴν ὁποίαν κατ' ἀνάγκην πρέπει νὰ γράφονται δόκιμα ἐπιστημονικὰ συγγράμματα, δηλαδὴ εἰς τὴν ἀπλὴν καθαρεύουσαν.

Εὐχόμεαι εἰς τὸν συγγραφέα εὐρεῖαν διάδοσιν τοῦ βιβλίου του.

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΕΙΣ ΜΕΛΩΝ

ΟΦΘΑΛΜΟΛΟΓΙΑ.— Περὶ τῆς ἐκκριτικῆς λειτουργίας τοῦ μελαγχροῦ ἐπιθηλίου τοῦ ὀφθαλμοῦ, ὑπὸ Γεωργ. Φ. Κοσμετάτου*.

Τὸ μελάγχρον ἐπιθήλιον τοῦ ὀφθαλμοῦ ἄρχεται ἐκ τῆς ὀπτικῆς θηλῆς καὶ ἐκτείνεται μέχρι τοῦ χείλους τῆς κόρης, διακρίνεται δὲ εἰς τρία μέρη, ἥτοι εἰς τὸ ἐπιθήλιον τοῦ ἀμφιβληστροειδοῦς, τοῦ ἀκτινωτοῦ σώματος καὶ τῆς ἴριδος.

Ἐν τοῖς κατωτέρω θὰ περιγράψωμεν τὴν ἐκκριτικὴν λειτουργίαν ἐνὸς ἐκάστου τῶν μερῶν τοῦ μελαγχροῦ ἐπιθηλίου ἐπὶ τῇ βάσει τῶν μέχρι σήμερον δημοσιευθεισῶν ἐργασιῶν, καθὼς καὶ τῶν ἡμετέρων κλινικῶν καὶ μικροσκοπικῶν παρατηρήσεων, θὰ προσπαθήσωμεν δέ, ὅπως διευκρινήσωμεν ἀμφισβητήσιμά τινα σημεῖα τοῦ ζητήματος τούτου.

I. *Μελάγχρον ἐπιθήλιον τοῦ ἀμφιβληστροειδοῦς.* Τὸ μελάγχρον ἐπιθήλιον τοῦ ἀμφιβληστροειδοῦς, πολύστοιβον ὃν κατὰ τὴν ἐμβρυϊκὴν ἐποχὴν, μονόστοιβον δὲ μετὰ τὴν γέννησιν, φέρεται κατὰ μῆκος τῆς ἕξω ἐπιφανείας τοῦ ἰδῶς ἀμφιβληστροειδοῦς, χωριζόμενον τούτου διὰ λεπτῆς σχισμῆς, ἀποτελεῖται δὲ μικροσκοπικῶς ἐκ μελαγχρῶν κυττάρων σχήματος πολυγωνιοειδοῦς, ἡ βάσις τῶν ὁποίων κεῖται πρὸς τὰ ἔξω, ἥτοι πρὸς τὸν χοριοειδῆ Ἐκ τῆς βάσεως τῶν μελαγχρῶν κυττάρων καὶ κατὰ

* G. F. COSMETATOS, Sur la fonction sécrétoire de l'épithélium pigmentaire de l'œil.

τὴν περιφέρειαν αὐτῶν ἐκπορεύονται προσεκβολαί, αἵτινες φερόμεναι πρὸς τὸν ἰδίως ἀμφιβληστροειδῆ διεισδύουσι δίκην ὀδόντων εἰς τὰς ἔξω στιβάδας τοῦ χιτῶνος τούτου, περιβάλλουσαι τὰ ὀπτικά κύτταρα, ἦτοι τὰ κωνία καὶ τὰ ραβδία, ἐν εἴδει μελανῶν θηκῶν.

Τὰ μελάγχροα κύτταρα φυσιολογικῶς εἶναι μελανά, ὡς ἐκ τῶν μελανῶν κρυστάλλων τὰ ὅποια περιέχουσι, καὶ ἐκ τῶν ὁποίων τὰ μὲν τῆς βάσεως τῶν κυττάρων ἔχουσι σχῆμα ψοειδές, τὰ δὲ τῶν προσεκβολῶν βελονοειδές. Ἡ μέλαινα οὐσία καλεῖται Φουσκίνη (Fuscine), ἀνακαλυφθεῖσα ὑπὸ τοῦ Kühne τὸ ἔτος 1877.

Ὡς πρὸς τὴν χρησιμότητα τοῦ μελαγχροῦ ἐπιθηλίου τοῦ ἀμφιβληστροειδοῦς, ἰδίως δὲ τῶν προσεκβολῶν αὐτοῦ εἶναι γνωστὸν ἤδη ἀπὸ ἐτῶν, ὅτι ὁ Kühne καθώρισεν ὅτι ἡ μελαγχρωστικὴ οὐσία εἶναι χρησιμωτάτη διὰ τὴν παραγωγὴν τῆς πορφύρας, οὐσίας εὐρίσκομένης εἰς τὰ ἔξω τμήματα τῶν ραβδίων καὶ χρησιμεύουσης διὰ τὴν βελτίωσιν τῆς ὁράσεως¹.

Τὸ μελάγχρουν ἐπιθηλίον ἔχει ὡσαύτως μεγάλην χρησιμότητα, ἐπειδὴ ἀπορροφεῖ μέρος τῶν εἰσερχομένων φωτεινῶν ἀκτίνων εἰς τὸν ὀφθαλμόν, καθιστᾷ δὲ ἀφ' ἐνὸς μὲν εὐκρινεστέραν τὴν ὄρασιν, ἀφ' ἑτέρου δὲ προφυλάσσει τὰ εὐαίσθητα ὀπτικά κύτταρα (κωνία καὶ ραβδία) ἀπὸ τὴν ἐπίδρασιν τοῦ ὑπερβολικοῦ φωτός καὶ ἐπομένως προφυλάσσει ταῦτα ἀπὸ τὴν καταστροφὴν. Ἡ προφύλαξις αὕτη ἐπιτελεῖται διὰ μετακινήσεως τῶν μελαγχρῶν κοκκίων κατὰ μῆκος τῶν προσεκβολῶν τῶν κυττάρων, ὅταν ὁ ὀφθαλμὸς εἶναι ἐκτεθειμένος εἰς τὸ φῶς, ἡ δὲ ὑποχώρησις τούτων πρὸς τὴν βάσιν τῶν κυττάρων γίνεται, ὅταν ὁ ὀφθαλμὸς εὐρίσκεται εἰς τὸ σκότος. Τὴν μετακίνησιν ταύτην τῶν μελαγχρῶν κοκκίων διεπίστωσα καὶ ὁ ἴδιος, ὡς καταφαίνεται ἐκ μικροσκοπικῶν παρασκευασμάτων ἀμφιβληστροειδοῦς δύο βατράχων, ὧν ὁ εἷς ἐξετέθη εἰς τὸ φῶς καὶ ὁ ἕτερος παρέμεινεν εἰς τὸ σκότος.

Πλὴν ὁμως τῆς ἀνωτέρω λειτουργίας τοῦ μελαγχροῦ ἐπιθηλίου τοῦ ἀμφιβληστροειδοῦς, τοῦτο ἔχει καὶ ἐκκριτικὰς ἰδιότητας, χρησιμεύουσας διὰ τὴν θρέψιν τῶν ἔξω στιβάδων τοῦ ἀμφιβληστροειδοῦς, ἰδίως δὲ τῶν κωνίων καὶ τῶν ραβδίων, αἵτινες στεροῦνται ἀγγείων. Εἶναι γνωστὸν ἐκ τῆς παθολογίας, ὡς π.χ. ἐπὶ ἀποκολλήσεως τοῦ ἀμφιβληστροειδοῦς κ.ἀ., ὅτι ἡ καταστροφὴ τοῦ μελαγχροῦ ἐπιθηλίου ἐπιφέρει βαρείας ἀλλοιώσεις εἰς τὰ εὐαίσθητα ὀπτικά κύτταρα, δηλ. εἰς τὰ κωνία καὶ τὰ ραβδία, ἐπομένως δὲ καὶ τοπικὴν ἀπώλειαν τῆς ὁράσεως (σκότωμα).

Ἡ ἐκκριτικὴ ἱκανότης τοῦ μελαγχροῦ ἐπιθηλίου τοῦ ἀμφιβληστροειδοῦς ἠρευνήθη κυρίως ὑπὸ τοῦ Mawas τῶν Παρισίων, ὅστις τὸ ἔτος 1911 ἀνεῦρεν ἐντὸς τῶν

¹ Ἴδε Γ. ΣΚΛΑΒΟΥΝΟΥ, Ἐνατομία, τόμ. Γ', 1938, σελ. 1043 καὶ ΣΠ. ΔΟΝΤΑ, Φυσιολογία, ἔκδ. β', τόμ. Β', 1936, σελ. 355.

κυττάρων τοῦ ἐπιθηλίου τούτου εἰδικὰ ἐκκριτικὰ στοιχεῖα τὰ παρατηρούμενα εἰς τὰ λοιπὰ ἀδενικά κύτταρα τοῦ ὄργανισμοῦ. Ἐκτοτε ἐγένοντο ὑπὸ διαφόρων ἐρευνητῶν συζητήσεις ἐπὶ τοῦ θέματος τούτου, τῶν μὲν ὑποστηριζόντων τὴν μίαν ἀποψιν, δηλαδή τὴν ἐκκριτικὴν ιδιότητα τοῦ μελαγχροῦ ἐπιθηλίου, τῶν ἄλλων δὲ τὴν ἀντίθετον. Ἡ παθολογία ὅμως καὶ εἰδικῶς ἡ παθολογικὴ ἀνατομικὴ ἐπεβεβαίωσαν τὴν ἐκκριτικὴν ἀποψιν, ὡς ἀμέσως κατωτέρω θὰ ἴδωμεν.

Ἐπὲρ τῆς ἐκκριτικῆς λειτουργίας τοῦ μελαγχροῦ ἐπιθηλίου ἐτάχθημεν καὶ ἡμεῖς ἤδη ἀπὸ τοῦ 1905, βασισθέντες ἐπὶ περιπτώσεων ἀποκολλήσεως τοῦ ἀμφιβληστροειδοῦς, μὴ παρουσιαζουσῶν ρωγμὴν καὶ μὴ δυναμένων νὰ ἐξηγηθῶσι δι' ἀποσπάσεως τοῦ χιτῶνος τούτου καὶ συμφύσεων αὐτοῦ μετὰ τοῦ ὑλοειδοῦς σώματος, ὁπότε συρρικνουμένου τοῦ τελευταίου ρήγνυται ὁ ἀμφιβληστροειδῆς καὶ ἐπέρχεται ἡ ἀποκόλλησις τούτου. Παρακέντησις ὠσαύτως τοῦ σάκκου τῆς ἀποκολλήσεως μᾶς ἔδειξεν ὅτι τὸ περιεχόμενον ταύτης ἦτο μελανόν, τὸ ὁποῖον δεικνύει ὅτι ἐπρόκειτο περὶ ὑγροῦ προερχομένου ἐξ ἀλλοιώσεως τοῦ μελαγχροῦ ἐπιθηλίου.

Βασιζόμενος ἐπὶ τῶν ἀνωτέρω κλινικῶν παρατηρήσεών μου, καθὼς καὶ ἐπὶ τῆς διὰ τῆς ἠλεκτροπηξίας ἐγχειρήσεως τῆς ἀποκολλήσεως τοῦ ἀμφιβληστροειδοῦς, ἀνακρινώσεως γενομένης τὸ ἔτος 1936 ἐν τῇ Ἀκαδημίᾳ καὶ δημοσιευθείσης κατόπιν ἐν τοῖς Archives d'Ophthalmologie (Ἰούλιος, 1937) ἔγραφον, τὰ ἐξῆς ἀναφορικῶς ὡς πρὸς τὸ ζήτημα τοῦτο: «Αἱ γινόμενα μέχρι σήμερον παθολογοανατομικαὶ μελέται, ὅσον ἀφορᾷ τὴν μυωπίαν καὶ τὴν ἀποκόλλησιν τοῦ ἀμφιβληστροειδοῦς, περιωρίσθησαν κυρίως εἰς τὸν χοριοειδῆ, τὸν ἰδίως ἀμφιβληστροειδῆ καὶ τὸ ὑλοειδὲς σῶμα. Ἐπὶ τοῦ προκειμένου ζητήματος ὑπάρχει σημεῖόν τι εἰς τὸ ὁποῖον δὲν ἐδόθη ἡ δέουσα προσοχή, τοῦτο δὲ εἶναι ἡ φυσιολογικὴ καὶ ἡ παθολογοανατομικὴ ἐρευνα τοῦ μελαγχροῦ ἐπιθηλίου, ἣτις καθ' ἡμᾶς δὲν ἔχει ἀρκούντως ἐρευνηθῆ μέχρι σήμερον ἀπὸ ἐκκριτικῆς καὶ διηθητικῆς ἀπόψεως. Ἡ ἐρευνα αὕτη νομίζομεν ὅτι θὰ εἶχε σημασίαν ὄχι μόνον διὰ τὴν ἐξήγησιν τῆς συσσωρεύσεως ἢ καὶ τῆς παραγωγῆς τοῦ ὑγροῦ τῆς ἀποκολλήσεως ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν διαφώτισιν τοῦ αἰτίου τῆς γενέσεως τῶν φλεγμονωδῶν ἐστιῶν τοῦ χοριοειδοῦς χιτῶνος τοῦ ὀφθαλμοῦ».

Κατὰ τὴν ἰδίαν ἐποχὴν προέτρεψα τὸν ἐπιμελητὴν τοῦ ἐργαστηρίου τοῦ Ὀφθαλμιατρείου καὶ νῦν Ὑφηγητὴν τῆς Ὀφθαλμολογίας κ. Σ. Σπυριᾶτον, ὅπως ἐπιληφθῆ τῆς ἐρεύνης τοῦ ἐπιθηλίου, ἔφερε δὲ εἰς πέρας λίαν ἐνδιαφέρουσαν ἐρευνητικὴν ἐργασίαν ἐπὶ τῆς προμελανίνης καὶ τῆς σημασίας ταύτης ὡς πρὸς τὴν συμπαθητικὴν Ὀφθαλμίαν καὶ τὴν ὁποῖαν ὑπέβαλεν ὡς διατριβὴν ἐπὶ Ὑφηγεσίᾳ.

Βραδύτερον (1937) ὁ Κουραγιῆ ἐν τῇ λεπτομερεστάτῃ ἐργασίᾳ αὐτοῦ «περὶ παθολογοανατομικῶν μεταβολῶν ἐν τῷ ἀμφιβληστροειδεῖ ἐπὶ ὑπερτάσεως», ἐκθέτει διὰ μακρῶν καὶ ἀναμφισβητῶν μικροσκοπικῶν παρατηρήσεων τὸ ζήτημα τῆς ἐκκρι-

τικῆς λειτουργίας τοῦ μελαγχρόου ἐπιθηλίου τοῦ ἀμφιβληστροειδοῦς, ἐν σχέσει πρὸς τὴν ἀποκόλλησιν τοῦ χιτῶνος τούτου κατὰ τὴν νεφρίτιδα, παραβάλλει δὲ τὴν ἔκκρισιν τοῦ ἀνωτέρου ἐπιθηλίου πρὸς τὴν τοῦ νεφρικοῦ ἐπιθηλίου κατὰ τὰς νεφρικὰς παθήσεις.

Ὁ Kouyanagi συμπεραίνει τελικῶς ὅτι τὸ ὑπὸ τὸν ἀμφιβληστροειδῆ συσσωρευόμενον ὑγρὸν εἰς διαφόρους παθήσεις καθὼς καὶ εἰς τὴν ἀποκόλλησιν τοῦ ἀμφιβληστροειδοῦς, ὅπερ ἐθεωρεῖτο προηγουμένως ὡς προερχόμενον ὑπὸ μορφὴν διϊδρώματος, ἀποδεικνύεται διὰ τῶν ἐρευνῶν του, ὅτι προέρχεται ἐξ ἔκκρίσεως κατὰ τὸ πλεῖστον, ἢ καὶ ἀποκλειστικῶς ἐκ τοῦ μελαγχρόου ἐπιθηλίου τοῦ ἀμφιβληστροειδοῦς ὑπὸ μορφὴν σταγονιδίων, καὶ ὅτι εἶναι πλούσιον εἰς λεύκιμα, λιποειδῆ καὶ ἐτέρας οὐσίας.

Τέλος τῷ 1954 ὁ Magitot ἐν Παρισίοις ἐπὶ τῇ βιάσει τῶν προαναφερομένων ἐρευνῶν τοῦ Mawas κ. ἄ., ἰδίως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἰδίων κλινικῶν αὐτοῦ παρατηρήσεων, ὑποστηρίζει ἀπολύτως τὴν ἄποψιν τῆς ἐκκριτικῆς λειτουργίας τοῦ μελαγχρόου ἐπιθηλίου τοῦ ἀμφιβληστροειδοῦς, προτείνει δὲ μάλιστα ἐπὶ περιπτώσεων ἰδιοπαθοῦς ἀποκόλλεως τοῦ χιτῶνος τούτου, ἐφαρμογὴν ἰδίου τρόπου θεραπευτικῆς ἐπεμβάσεως πρὸς θεραπείαν τῆς παθήσεως ταύτης διὰ λεπτῶν καυτηριάσεων δι' ἠλεκτροπηξίας ἐπὶ τοῦ σκληροῦ, οὐχὶ δὲ διὰ διατιτραίνουσῶν, ὡς γίνεται τοῦτο εἰς περιπτώσεις παθήσεως ταύτης μετὰ ρωγμῆς.

Ἐξ ὅλων τῶν ἀνωτέρω προκύπτει καὶ δι' ἡμᾶς, ὡς ἀρχικῶς ὑπεστηρίξαμεν τὴν γνώμην, ὅτι ἐκτὸς τῶν λοιπῶν λειτουργιῶν τοῦ μελαγχρόου ἐπιθηλίου τοῦ ἀμφιβληστροειδοῦς, τοῦτο κέκτηται καὶ ἐκκριτικὰς ἰδιότητας ἐπὶ φυσιολογικῆς καὶ παθολογικῆς καταστάσεως.

II. *Μελάγχρουν ἐπιθήλιον τοῦ ἀκτινωτοῦ σώματος.* — Τοῦτο ἀποτελεῖ συνέχειαν τοῦ ὁμώνυμου ἐπιθηλίου τοῦ ἀμφιβληστροειδοῦς ἐξ οὗ καὶ ἐμβρυολογικῶς προέρχεται, ἐπαλείφον τὸ σύνολον τοῦ ἀκτινωτοῦ σώματος καὶ τῶν ἐκ τούτου ἐκπορευόμενων ἀκτινοειδῶν προβολῶν.

Τοῦ ἐπιθηλίου τούτου ἐκτὸς τῆς προασπιστικῆς λειτουργίας αὐτοῦ πρὸς ἀπορρόφησιν τοῦ εἰσπυρόμενου ὑπερβολικοῦ φωτὸς εἰς τὸν ὀφθαλμὸν, ἠρευνήθη ὡσάτως καὶ ἡ ἐκκριτικὴ λειτουργία αὐτοῦ, ἣτις εἶχε μὲν ὑπονοηθῆ ἀπὸ ἐτῶν, δὲν εἶχεν ἀποδειχθῆ ὅμως ἱστολογικοφυσιολογικῶς.

Τὸ τελευταῖον τοῦτο ζήτημα ἠρευνήθη τὸ πρῶτον ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ ἐν Βερολίῳ R. Greef τῷ 1894. Ὁ ἐρευνητὴς οὗτος παρακεντήσας τὸν πρόσθιον θάλαμον τοῦ ὀφθαλμοῦ κονίκλου, αἰλούρου καὶ κυνός, καὶ ἐξετάσας κατόπιν μικροσκοπικῶς τὸ ἀκτινωτὸν σῶμα, παρετήρησεν εἰς τὰς ἀκτινοειδεῖς αὐτοῦ προβολὰς κυστιδία ποικίλου μεγέθους, σχήματος στρογγύλου ἢ ὀσειδοῦς, πεπληρωμένα ὑγροῦ, καὶ τῶν

οποίων τὸ τοίχωμα ἀπετελεῖτο ἐκ τοῦ μελαγχρόου ἐπιθηλίου τοῦ ἀκτινωτοῦ σώματος. Ἄλλα πάλιν κυστίδια ἦσαν κενά, τοῦ ἐπιθηλίου διαρρηχθέντος καὶ ἐκκενωθέντος τοῦ ἐν αὐτοῖς ἐμπεριεχομένου ὑγροῦ. Τὸ τελευταῖον, ὅπερ παριστᾷ τὸ ὕδατοειδὲς ὑγρὸν, φέρεται διὰ τοῦ ὀπισθίου θαλάμου εἰς τὸν πρόσθιον θάλαμον, ὃν καὶ πληροῖ φυσιολογικῶς.

Μετὰ τὸν Greef καὶ ἕτεροι ἐρευνηταὶ ἐπειραματίσθησαν κατὰ τὸν ἴδιον τρόπον, ὡς οἱ Abelsdorff καὶ Vessely, οἵτινες ἐπεβεβαίωσαν τὰς παρατηρήσεις τοῦ Greef, ἀνεῦρον δὲ ὡς καὶ ὁ τελευταῖος παρόμοια κυστίδια πλήρη ὑγροῦ καὶ εἰς ἕτερα ζῶα ἐξαιρέσει τῶν πτηνῶν, ὅχι μόνον εἰς τὸ μελάγχρουν ἐπιθηλίον τοῦ ἀκτινωτοῦ σώματος, ἀλλὰ καὶ εἰς τὸ τῆς ἱριδος. Εἰς τὸν ἄνθρωπον καὶ τὸν πίθηκον ὁ Radors ἀνεῦρε μὲν τοιαῦτα κυστίδια εἰς τὸ ἀκτινωτὸν σῶμα, ταῦτα ὅμως ἦσαν ὑποτυπώδη.

Παρόμοια πειράματα ἐξετέλεσαμεν πρό τινων ἐτῶν καὶ ἡμεῖς ἐν τῷ ἐνταῦθα Ἀνατομείῳ ἐπὶ κονίκλου, ἀνεύρομεν δὲ ἡμίσειαν ὥραν κατόπιν παρακεντήσεως τοῦ προσθίου θαλάμου κυστίδια πλήρη ὑγροῦ εἰς τὸ μελάγχρουν ἐπιθηλίον τοῦ ἀκτινωτοῦ σώματος ὡς ὁ Greef, δεικνύοντα τὴν ἐκκριτικὴν λειτουργίαν τούτου. Ἐκτὸς ὅμως τῆς διὰ παρακεντήσεως ἐμφανίσεως κυστιδίων, πεπληρωμένων δι' ὕδατοειδοῦς ὑγροῦ, ἀνεύρομεν καὶ παθολογικὴν περίπτωσιν κύστεως τοῦ ἐπιθηλίου τοῦ ἀκτινωτοῦ σώματος πεπληρωμένης ὑγροῦ, προερχομένην ἐκ τοῦ ἐπιθηλίου τούτου καὶ δεικνυούσης τὴν ἐκκριτικὴν λειτουργίαν τοῦ ἐπιθηλίου αὐτοῦ.

Ὡς πρὸς τὴν προσέλευσιν τοῦ ἐν τοῖς κυστιδίοις ὑγροῦ αἱ γινῶμαι διίστανται, καὶ ἄλλοι μὲν παραδέχονται, ὅτι τοῦτο προέρχεται ἐκ διϊδρώσεως διὰ μέσου τοῦ τοιχώματος τῶν ἀγγείων τοῦ ἀκτινωτοῦ σώματος, ἄλλοι δὲ ὅτι προέρχεται ἐκ μόνου τοῦ μελαγχρόου ἐπιθηλίου τούτου.

Εἰδικῶς δὲ εἰς ὅ,τι ἀφορᾷ τὴν ἐκκριτικὴν ἱκανότητα τοῦ ἐπιθηλίου τοῦ ἀκτινωτοῦ σώματος, ταύτην ἠρεύνησε μικροσκοπικῶς καὶ ὁ Mawas, ὅστις ἀνεῦρεν ἐν τῷ πρωτοπλάσματι τῶν κυττάρων αὐτοῦ μικροσκοπικὰ μορφώματα, ἅτινα εἶναι εἰδικὰ εἰς τὰ ἀδενικὰ κύτταρα (χονδρομίτια, κινετόπια κτλ.), ἅτινα, ἂν καὶ ὁ Roussin ἠμφεσβήτησε τοῦτο, ἐξακολουθοῦν νὰ θεωρῶνται καὶ σήμερον ἀκόμη ὡς χαρακτηριστικὰ ἐκκριτικὰ στοιχεῖα τῶν ἀδενικῶν κυττάρων (ιδὲ Policard, Ἱστολογία, 1945). Ὅρθως ἐπομένως ἐχαρακτηρίσθη τὸ ἀκτινωτὸν σῶμα, ἀκριβέστερον δὲ ἡ ἐπιθηλικὴ μοῖρα αὐτοῦ, ὡς ἀδὴν τοῦ ὀφθαλμοῦ.

Ὡς προκύπτει ἐκ τῶν ἀνωτέρω τὸ ὕδατοειδὲς ὑγρὸν ἐκκρίνεται ὑπὸ τοῦ ἀκτινωτοῦ σώματος. Εἰς τὴν ἐκκρίσιν τούτου συμβάλλουσι καθ' ἡμᾶς ἐξ ἴσου τὰ τε τριχοειδῆ ἀγγεῖα καθὼς καὶ τὸ ἐπιθηλίον αὐτοῦ, ὁ δὲ τρόπος τῆς ἐκκριτικῆς λειτουργίας δὲν διαφέρει τῆς παρατηρουμένης εἰς τὰ λοιπὰ ἀδενικὰ κύτταρα τοῦ ὄργανισμοῦ. Οὕτω τὸ μὲν ὕδωρ ἐξερχόμενον διὰ διϊδρώσεως διὰ τοῦ τοιχώματος τῶν τριχοειδῶν ἀγγείων

φέρεται είτε διὰ μέσου τῶν μεσοκυτταρίων χώρων, είτε καὶ διὰ μέσου τοῦ πρωτοπλάσματος τῶν ἐπιθηλιακῶν κυττάρων διαλῦον ἢ καὶ συμπαρασύρον κατὰ τὴν διέλευσιν αὐτοῦ τὰ ἐν τοῖς κυττάροις παραγόμενα στοιχεῖα ὡς λ.χ. τὸ χλωριούχον νάτριον κτλ. Καὶ ἐν φυσιολογικῇ μὲν καταστάσει, ἢ ἐκάστοτε ἀναφερομένη ποσότης τοῦ ὕδατοειδοῦς ὑγροῦ εἶναι ὀλίγη, δύναται δὲ εὐκόλως ν' ἀναπαραχθῆ εἰς τρόπον, ὥστε αὕτη νὰ μὴ γίνεται καταφανὴς δι' ὑπεγέρσεως τῶν ἐπιθηλιακῶν κυττάρων ἢ καὶ κυκλοφορίας αὐτοῦ διὰ μέσου τῶν μεσοκυτταρίων χώρων, μὴ κατακρατούμενου τούτου. Ἐπὶ περιπτώσεως ὅμως ἀπωλείας τοῦ ὕδατοειδοῦς ὑγροῦ κατόπιν παρακεντήσεως τοῦ προσθίου θαλάμου, ἐπερχομένης πτώσεως τῆς ἀγγειακῆς πίεσεως ἐν τῷ ἀκτινωτῷ σώματι, ἢ δι᾽ ἰδρωσιν εἰς τὰ τριχοειδῆ ἀγγεῖα καθίσταται μεγαλύτερα, τὸ δὲ νεοπαραγόμενον ὕδατοειδὲς δὲν δύναται νὰ κυκλοφορήσῃ πλέον εὐκόλως διὰ μέσου τῶν μεσοκυτταρίων χώρων τοῦ ἐπιθηλίου τοῦ ἀκτινωτοῦ σώματος, ὅποτε κατακρατούμενον ἐντὸς τῶν ἀκτινοειδῶν προβολῶν συσσωρεύεται ὑπὸ μορφὴν κυστιδίων ὡς τὰ προηγούμενως περιγραφέντα, καὶ ἅτινα εἴτε ἐκκενοῦνται βραδέως ἢ καὶ ταχέως διὰ ῥήξεως τοῦ ἐπιθηλίου.

Ἐκτὸς τῆς ἀνωτέρω ἐκκρίσεως τοῦ ὕδατοειδοῦς ὑγροῦ ὑπὸ τοῦ ἐπιθηλίου τοῦ ἀκτινωτοῦ σώματος, τοῦτο ἔχει, ὡς γνωστόν, καὶ τὴν ιδιότητα τοῦ νὰ ἐπιτρέπῃ κατόπιν παρακεντήσεως τοῦ προσθίου θαλάμου τὴν διέλευσιν διὰ τοῦ ἐπιθηλίου μετὰ τοῦ νεοπαραγόμενου ὕδατοειδοῦς ὑγροῦ ἀμυντικῶν οὐσιῶν χρησίμων διὰ τὴν καταπολέμησιν τῶν φλεγμονῶν τοῦ προσθίου τοῦ τριτημορίου τοῦ ὀφθαλμοῦ.

III. *Μελάγχρουν ἐπιθήλιον τῆς ἱριδος.* Τοῦτο ἀποτελεῖ συνέχειαν τοῦ προσθίου ἄκρου τοῦ μελαγχροῦ ἐπιθηλίου τοῦ ἀκτινωτοῦ σώματος, ἐπομένως δὲ καὶ τοῦ ὁμωνύμου ἐπιθηλίου τοῦ ἀμφιβληστροειδοῦς, ὅπερ ἐπιμηκνύμενον διήκει μέχρι τοῦ χείλους τῆς κόρης.

Τὸ ἐπιθήλιον τῆς ἱριδος συνίσταται ἐκ δύο στοιχῶν ἐπιθηλιακῶν κυττάρων, ὧν τὰ μὲν πρόσθια εἶναι μελάγχροα, τὰ δὲ ὀπίσθια διαφανῆ, μελανούμενα ὅμως κατόπιν διὰ μεταστάσεως μελαγχρόων κοκκίων ἐκ τοῦ προσθίου κυτταρικοῦ στοιχείου.

Ἀπὸ ἀπόψεως λειτουργίας τὸ μελάγχρουν ἐπιθήλιον προασπίζει τὸ ἔσωτερικὸν τοῦ ὀφθαλμοῦ ἐκ τοῦ ὑπερβολικοῦ φωτός, χρησιμεύει δὲ ὡσαύτως καὶ κανονίζει ἀναλόγως τῆς ποσότητος τῆς μελανίνης τὴν χροιάν τῆς ἱριδος. Ἐλλειψιν τῆς μελαγχρωστικῆς οὐσίας ἐν τῇ ἱριδι ἀποτελεῖ συγγενῆ ἀνωμαλίαν, ἥτοι τὸν ἀλφισμὸν περὶ τοῦ ὁποίου ἐπραγματεύθημεν ἄλλοτε (ἴδε Πρακτικὰ τῆς Ἀκαδημίας τόμ. 25, 1950, σ. 362).

Περὶ τοῦ ζήτηματος, ἐὰν τὸ ἐπιθήλιον τῆς ἱριδος ἔχῃ ἐκκριτικὴν ιδιότητα, γνωρίζομεν τὰ ἐξῆς. Ἀπὸ ἀπόψεως πειραματοϊστολογικῆς ὁ Carlini (1910), παρακεντήσας τὸν πρόσθιον θάλαμον τοῦ ὀφθαλμοῦ κωνίλου, παρετήρησεν εἰς τὸ ἐπιθήλιον τῆς ἱριδος κυστιδία πλήρη ὑγροῦ παρόμοια πρὸς τὰ προαναφερθέντα ἐν τῷ με-

λαγχρόω επιθηλίω του ακτινωτού σώματος κατόπιν παρακεντήσεως του προσθίου θαλάμου. Το έτος 1923 εξέφεραμεν και ήμεϊς τήν γνώμην περί του δυνατού τής έκκρίσεως του επιθηλίου τής ίριδος επί τῆ βάσει μελανῶν προσεκβολῶν, έκπορευομένων ἐκ του χείλους τής κόρης τὰς ὁποίας και ὠνομάσαμεν μελανοβοτρυδία τής κόρης (floc-culi). Ἐτι βεβαιωτέραν ἀπόδειξιν περί τῆς έκκριτικῆς λειτουργίας του ἰδίου επιθηλίου εἶχομεν ἐπὶ περιπτώσεων μελανῶν κύστεων, προερχομένων ἐξ αὐτοῦ τούτου του επιθηλίου, τὰς ὁποίας ἐξήρῆσαμεν μετὰ τῆς ίριδος και ἐμελετήσαμεν ταύτην μικροσκοπικῶς. Ἡ δημοσίευσίς τῆς περιπτώσεως ταύτης ἐγένετο ὑπὸ του ἀιμηνήστου φίλου Ἡλία Ἀναργύρου, εἰς τὸν ὁποῖον ἀνήκε και τὸ περιστατικόν, ἐν τῷ περιοδικῷ Zeitschrift für Ophthalmologie, τόμ. 88, 1936, σελ. 98. Παρομοίως περιέγραψε κατόπιν και ὁ Magitot τῷ 1939 κύστεις του μελαγχρόου επιθηλίου τῆς ίριδος.

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω ἐργασιῶν προκύπτει ὅτι και τὸ επιθήλιον τοῦτο ἔχει καθ' ἡμᾶς έκκριτικὰς ιδιότητας, ὡς και τὸ ἐπίλοιπον μελάγχρον επιθήλιον του ἀμφιβληστροειδοῦς και του ακτινωτοῦ σώματος.

RÉSUMÉ

L'auteur en se basant sur des constatations histologiques et cliniques de différents auteurs et personnelles, soutient la fonction secretoire de l'épithélium pigmentaire de la rétine, du corps ciliaire et de l'iris.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

α) Μελάγχρον επιθήλιον του ἀμφιβληστροειδοῦς.

1. ΚΥΒΗΝΕ, Untersuchungen aus dem physiologischen Institut zu Heidelberg, 1877 και 1882. Ἀναφέρεται ἐν τῇ Ἀνατομικῇ του Ὀφθαλμοῦ του DRUVAULT - POIRIER, Anatomie de l'homme 5, 1912, σελ. 457 και 510.
2. MAWAS, ἐν Bulletin de la Société d'Ophthalmologie de Paris, 1911, σελ. 303-306.
3. ΚΟΣΜΕΤΑΤΟΣ Γ., ἐν Πρακτ. Ἀκαδ. Ἀθηνῶν ἔτ. 1936, σελ. 492-493 και Archives d'Ophthalmologie. Πεπραγμένα του Ὀφθαλμολογικοῦ τμήματος τῆς Πολυκλινικῆς Ἀθηνῶν, ἔτος 1906.
4. ΚΟΥΑΝΑΓΙ, Veränderungen an der Netzhaut bei Hochdruck. Πρακτικὰ Διεθνοῦς Ὀφθαλμολογικοῦ Συνεδρίου Καίρου, 1938, σελ. 264.
5. MAGITOT, Le décollement idiopathique de la rétine et sa simplification opératoire. Annales d'Oculistique, Ἰαν. 1952, σελ. 1.

β) Ἀκτινωτὸν σῶμα.

6. MAGITOT, Physiologie oculaire clinique, 1946, σελ. 89, 91, 93 και 97.
7. POLICARD, Histologie physiologique, 1944, σελ. 710.
8. ΚΟΣΜΕΤΑΤΟΣ Γ., Ὀφθαλμολογία, 1936, σελ. 50 και 52.
9. GREEF R., Die pathologische Anatomie des Auges, 1902 - 1906, σελ. 253.
10. BRUECKNER u. MEISSNER, Grundriss der Augenheilkunde, 1929, σελ. 47-49. Traité d'Ophthalmologie, 1, 1939, σελ. 113, 129.
11. BRUECKNER, Kurzes Handbuch der Ophthalmologie.

12. DUKE ELDER, Textbuch Ophthalmologie.
 13. NICATI, Archives d'Ophthalmologie.
 14. ABELSDORFF και VESSELY, Archiv für Augenheilkunde, 1919, σελ. 65.
 15. VESSELY, Zeitschrift für Augenheilkunde, 1929, σελ. 11.

γ) Ἱρις.

16. CARLINI, Bericht für Augenheilkunde, 1910, σελ. 134 και 143.
 17. MAGIΤΟΤ., Traité d'Ophthalmologie 2, 1939, σελ. 121.
 18. ΑΝΑΡΓΥΡΟΣ Η., Zeitschrift für Augenheilkunde, 1936, σελ. 93. Δελτίον Ἑλληνικῆς Ὀφθαλμολογικῆς Ἑταιρείας, 1935, σελ. 15.
 19. ΚΟΣΜΕΤΑΤΟΣ Γ., Annales d'Oculistique, 1924, σελ. 761. Πρακτικά Ἱατρικῆς Ἑταιρείας Ἀθηνῶν, 1923, σελ. 85.

Οἱ λοιποὶ ἐν τῷ κειμένῳ σημειούμενοι συγγραφεῖς ἀναφέρονται ὑπὸ τῶν ἀνωτέρω συγγραφέων.

ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ.— Περὶ τοῦ φιλοσόφου Σωκράτους, ὑπὸ Βασίλ. Αἰμινήτου*.

Ἐκ τῆς ἀνακρινώσεως τοῦ φυσιολόγου κ. Σπυρ. Δοντᾶ, τῆς γενομένης εἰς τὴν Ἀκαδημίαν κατὰ τὴν προηγουμένην συνεδρίαν (11⁷⁵ Ὀκτωβρίου) μὲ θέμα: «Διατὶ ὁ μέγιστος τῶν φιλοσόφων Σωκράτης δὲν συνέγραψε τίποτε», ἐθεώρησα ἀναγκαῖον νὰ ἐκθέσω τὰ δεδομένα ἐκ τῶν ἀρχαίων κειμένων, τὰ ὅποια ἀφ' ἐνὸς ἀντίκεινται πρὸς τὰς ὑποθέσεις καὶ τὰ συμπεράσματα τοῦ κ. Δοντᾶ καὶ ἀφ' ἑτέρου λύουν ἀναμφισβητήτως τὸ ρηθὲν θέμα.

Κατὰ τὸν κ. Δοντᾶν ὁ Σωκράτης ἦτο ἐκ γενετῆς ὑπερμέτρωψ καὶ ἐπομένως ἡ ὄρασις του ἦτο ἀσαφής διὰ τὰ πλησίον ἀντικείμενα, εἰς τὴν πάθησιν δὲ ταύτην προσετέθη καὶ ἡ πρεσβυωπία, ἡ ὅποια ἀρχίζει ἀπὸ τοῦ 40⁰⁰ ἔτους τῆς ἡλικίας. Ἐκ τῆς προσθήκης ταύτης ἡ ὄρασις γίνεται ἔτι μᾶλλον ἀσαφής. Κατ' ἀρχὰς ἡ ἀσάφεια εἶναι μόνον διὰ τὰ πλησίον ἀντικείμενα, βραδύτερον ὅμως συμβαίνει καὶ διὰ τὰ μακρὰν. Ἐκ τούτου ὁ Σωκράτης δὲν ἠδύνατο νὰ συγγράψῃ.

Κατ' ἀρχὴν ὅτι ὁ Σωκράτης δὲν συνέγραψε δὲν εἶναι κάτι τὸ πρωτοφανές. Οὐχὶ ἐλάχιστοι ἐκ τῶν μεγάλων σοφῶν ἀπὸ τοῦ Πυθαγόρου μέχρι καὶ τοῦ θεανθρώπου Χριστοῦ καὶ κατόπιν ἀπὸ τοῦ Ἀμμωνίου Σακκά μέχρι σήμερον, δὲν συνέγραψαν οἱ ἴδιοι, χωρὶς ὅλοι αὐτοὶ νὰ ἔχουν πάθησιν τινα τῆς ὄρασεως· οὐδεὶς δὲ ἠσχολήθη διὰ τὸ αἷτιον τῆς μὴ συγγραφῆς ὑπ' αὐτῶν. Ὁ φυσιολόγος κ. Δοντᾶς κατέληξεν εἰς τὴν γνώμην ταύτην ἐκ φυσιολογικῆς παρ' αὐτοῦ μελέτης μιᾶς ἐκ τῶν προτομῶν τοῦ Σωκράτους ἐκ μαρμάρου. Ἡ ἐξέτασις ὅμως τῶν αὐθεντικῶν ἀρχαίων κειμένων ἄγει ταχέως καὶ ἀσφαλῶς εἰς λύσιν τοῦ ζητήματος διάφορον.

* BAS. EGINIIS, Le philosophe Socrate.